

Dosarul nr. 2ra-461/2021

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Al. Mardari)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, A. Malîi, I. Muruianu)

DECIZIE

14 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Iurie Leșan,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Leșan
împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Consiliul municipal
Chișinău, executorul judecătoresc Igor Doroftei cu privire la constatarea încălcării
dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea
prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 05 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de Iurie Leșan, admis apelul declarat de Ministerul
Justiției, a fost casată hotărârea din 06 martie 2020 a Judecătoriai Chișinău, sediul
Centru și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a ț ă:

La 29 octombrie 2019 Iurie Leșan a depus cerere de chemare în judecată
(concretizată ulterior) împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii
Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Doroftei Igor, prin care a
solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii
judecătorești emisă de Curtea de Apel Chișinău la data de 10 noiembrie 2008, în
perioada de la 01 ianuarie 2015 până la 31 iulie 2019; încasarea din contul bugetului
de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a sumei de 2900
de euro cu titlu de prejudiciu moral, suma de 28500 de lei cu titlu de prejudiciu
material, ce constituie plata pentru închirierea locuinței, cât și compensarea
cheltuielilor de judecată suportate în sumă de 234 de lei ce constituie plata pentru
informația din banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile și cheltuielile
de asistență juridică suportate în legătură cu prezentul litigiu în sumă de 3000 de lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că prin decizia Curții de Apel
Chișinău nr. 3-2655/08 din 10 noiembrie 2008, Consiliul municipal Chișinău a fost
obligat să-i acorde spațiu locativ în conformitate cu prevederile art. 42 din Codul cu

privire la locuințe, iar prin încheierea Oficiului de executare Centru nr. 12-809/10 din 25 ianuarie 2010, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să execute hotărârea Curții de Apel Chișinău în termen de 15 zile, însă procedurile de executare au eșuat prin eschivarea autorităților locale. Prin răspunsul nr. 08-1398 din 30 martie 2009, Primăria municipiului Chișinău a informat executorul judecătoresc, că a examinat încheierea nr. 12-689/09 din 25 februarie 2009 și a comunicat că hotărârea Curții de Apel Chișinău privind asigurarea cu spațiu locativ a fost contestată în ordine de recurs la Curtea Supremă de Justiție, tot în răspuns enunțând și faptul, că în baza unei decizii definitive Consiliul municipal Chișinău se va conforma acesteia.

Reclamantul a considerat că, răspunsul pârâtului a fost unul formal, deoarece la 21 ianuarie 2009, Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia Curții de Apel Chișinău, iar autoritatea locală deja era obligată să se conformeze și să execute hotărârea, însă până la moment hotărârea de judecată nu a fost executată.

Iurie Leșan a indicat că, în perioada de neexecutare a adresat un șir de solicitări debitorului, cât și altor autorități naționale pentru executarea hotărârii, însă aceste proceduri interne au eșuat, prin motivarea de către autorități a lipsei spațiului locativ, în consecință, la 27 ianuarie 2011 a depus o cerere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului înregistrată cu nr. 8226/11 prin care a solicitat constatarea violării art. 6§1 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, urmare a omisiunii Statului de a asigura executarea hotărârii judecătorești definitive și art.13 din Convenție, urmare a lipsei unei căi efective de recurs interne pentru prevenirea continuării încălcării drepturilor garantate din 10 noiembrie 2008 a hotărârii nr. 3-2655/08.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin adresarea ECHR-LRoul.3RP/rgo din 29 septembrie 2011, a informat despre faptul, că în temeiul art. 7 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011 (în vigoare din 01 iulie 2011), să înainteze în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a legii nominalizate, instanței de judecată competente cerere de chemare în judecată privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, menționând, că adoptarea legii a avut drept scop soluționarea cererilor privind violările Convenției Europene la nivel național în sensul hotărârii pilot Olaru și alții contra Moldovei din 28 iulie 2009 (cererile nr. 476/07, 22539/05, 17911/08 și 13136/07).

A mai indicat reclamantul că, în rezultatul procedurii stabilite de Legea 87/2011, a făcut uz de dreptul stabilit și a înaintat în instanțele competente trei acțiuni prin care instanțele naționale l-au despăgubit pe perioada de neexecutare 2009-2014 (Decizia CSJ din 05.12.2015 dosar nr. 2ra-2487/15; Decizia CSJ din 18 05.2016 dosar nr. 2ra-723/16).

A susținut că, din 25 februarie 2009 executorul judecătoresc Doroftei Igor a înaintat un șir de somații în adresa debitorului privind executarea actului judecătoresc prin introducerea în ordinea de zi a consiliului, executarea documentului executoriu nr. 32655/2008, ulterior la 20 noiembrie 2014 Primăria a oferit un răspuns formal fără a întreprinde careva acțiuni de executare a

documentului executoriu, iar la 15 decembrie 2014 executorul a somat repetat debitorul, în consecință, la data de 06 februarie 2015 de către executorul judecătoresc a fost întocmit procesul verbal cu privire la contravenție nr. R064-36/15 în baza art. 318 alin. (2) și art. 319 alin. (1) din Codul contravențional, care a fost anulat de către Judecătoria Centru mun. Chișinău.

Astfel, reclamantul relatează că, totalitatea măsurilor întreprinse de executorul judecătoresc în perioada de neexecutare nu sau soldat cu un rezultat pentru reclamant, iar în această perioadă de neexecutare a actului judecătoresc care depășește zece ani a fost sesizat și Ministerul Justiției care la rândul său prin răspunsurile din 06 ianuarie 2012 nr. 02/3043 și nr.04.206 din 11 martie 2014 a plasat responsabilitatea pe executorul judecătoresc.

Totodată a reiterat că, debitorul prin acțiunile sale, demonstrează faptul că nu dorește să execute hotărârea instanței, invocând lipsa spațiului locativ și încălcând astfel termenii de executare. În acest sens, o eschivare a instituțiilor statului de la executarea hotărârilor judiciare duce la încălcarea legislației naționale cât și internaționale, completând că, conform practicii judiciare a CEDO hotărârea judecătorească nu se finalizează cu pronunțarea, ci cu executarea ei, în acest sens, i se aduc ingerințe drepturilor sale prevăzute de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, care declară, că fiecare persoană are dreptul la protejarea drepturilor sale civile de către o instanță independentă, care se va pronunța referitor la drepturile sale cu caracter civil. Odată ce o hotărâre de judecată nu este executată are loc încălcarea art. 6 CEDO.

Reclamantul a pretins că, neexecutarea ulterioară a hotărârii în favoarea sa încălcă dreptul garantat de articolul 6§1 al Convenției, menționând că conform §23 al hotărârii *Sîrbu și alții vs Moldova* din 15 iunie 2004, CEDO reiterează, că articolul 6§1 asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal, în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect, prin urmare acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți.

Reclamantul a mai indicat faptul că, ar fi de neconceput ca articolul 6§1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu - proceduri care sânt echitabile, publice și prompte - fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca reoferindu-se în exclusivitate la dreptul de acces la o instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procedurii” în sensul articolului 6 (a se vedea *Homsby vs Greece* hotărâre din 19.03.1997, Reports 1997-11, pct. 510, § 40), 18.05.2004 - *Prodan vs Moldova* (cererea nr. 49806/99), 15.06.2004 - *Luntre ș.a. contra Moldovei* (cererile nr. 9898/02 ș.a.), 31.10.2006 – *Drăguță vs Moldova* (cererea nr. 75975/01) *Botezatu contra Moldovei*.

Reclamantul a susținut că, o autoritate publică nu poate să invoce lipsa fondurilor și a spațiului locativ alternativ, ori altfel de motive, ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești, la fel și pronunțarea unei hotărâri care se cunoaște cu certitudine că nu va fi executată. Firește o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar, întârzierea nu poate fi altfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6§1 a Convenției (a se vedea *Immobililiare Saffi vs Italy* [GC], nr.22774/93, §74, ECHR 1999-V). Prin omisiunea timpului de mai mulți ani de a precua măsuri necesare pentru executarea hotărârilor judecătorești irevocabile în această cauză, autoritățile ar putea priva prevederile articolului 6§1 al Convenției de toate efectele benefice.

La fel, reclamantul a făcut referire la practica CEDO, invocând în acest sens mai multe hotărâri relevante speței sale, menționând că, termenul care depășește zece ani de neexecutare a hotărârii instanței de judecată nu este un termen rezonabil. De asemenea, reclamantul a susținut că, instanța urmează să rețină și faptul că neexecutarea hotărârii judecătorești îl lipsește de beneficiile acesteia, iar nebeneficiind de acest drept îi cauzează prejudiciu material prin care a fost obligat să închirieze un apartament.

Din motivul neexecutării hotărârii Curții de Apel Chișinău nr. 3-2655/08 din 10 noiembrie 2008, reclamantul a susținut că este nevoit să locuiască cu familia în locațiune achitând lunar plata de 4500 de lei conform contractului încheiat la data de 10 mai 2019 pentru perioada 01 mai 2019-31 decembrie 2019. Reieșind din faptul ca sarcina probațiunii în suportarea prejudiciului material revine reclamantului în raport cu reprezentantul statului Ministerul Justiției se impune recuperarea prejudiciului cauzat, provenit în consecința încălcărilor menționate pentru închirierea spațiului locativ, începând cu data 01 mai 2019 până la 31 octombrie 2019, calculul lunar constituind suma de 1500 de lei lunar X 06 luni = 26000 de lei.

Referitor la prejudiciul moral reclamantul Iurie Leșan a relatat că pretențiile privind încasarea prejudiciului moral le motivează prin suportarea unor suferințe psihice cauzate prin locuirea împreună cu familia în locuințe închiriate; stresul permanent din cauza lipsei suficiente a spațiului locativ și a surselor financiare, în legătură cu achitarea chiriei; pregătirea, întocmirea și adresarea a diferitor plângeri, cereri, demersuri către diferite autorități, Oficiul de executare, Consiliul municipal Chișinău, Ministerul Justiției, instanțe de judecată etc. ca rezultat al neexecutării unei hotărâri definitive și irevocabile și expedierii unor răspunsuri formale de către pârât privind imposibilitatea executării hotărârii. A explicat faptul că întocmirea acestora necesită pierderi de efort și timp util (de odihnă) la studierea actelor legislative ce reglementează raporturile juridice apărute, la întocmirea cererilor; pierderea timpului de muncă pentru participarea în cadrul ședințelor de judecată, astfel încât volumul de muncă curent de la serviciu urma a fi executat în afara orelor de serviciu, adică din contul timpului de odihnă; frustrarea condiționată atât de imposibilitatea sa, având statut de polițist și astfel activând în poliție, care, în limita atribuțiilor și competenței, apără interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor; inacțiunea Ministerul Justiției, interacțiunea cu executorul judecătoresc; frica de o eventuală persecuție din partea statului pentru acționarea acestuia la CEDO privind violarea unor drepturi prevăzute de CEDO având în vedere faptul că reclamantul activează într-o autoritate publică; refuzurile

permanente a Consiliului municipal Chișinău de a executa hotărârea nominalizată și de a furniza informația solicitată, fapt confirmat prin înscrisurile anexate; existența posibilității de a executa hotărârea specificată însă crearea unor impedimente și motive artificiale; respingerea și contestarea în instanța de judecată a încheierii executorului judecătorească pusă întru executarea hotărârii nominalizate.

De asemenea Iurie Leșan a susținut că, aceste criterii ca formă de apreciere a prejudiciului moral se justifică prin atitudinea și comportamentul autorităților responsabile care, chiar nu intenționează și în încercarea de a identifica persoanele care se fac responsabile de neexecutarea hotărârii judecătorești, acestea nici nu există, corespunzător acest „fenomen” care persistă de peste 10 ani îl distruge moral spulberându-i orice încredere în supremația drepturilor recunoscute și garantate, menționând că, prin hotărârea Botezatu vs Moldova, precum și prin decizia Ialtexcal Aurica și alții 60, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova 61 de cereri adresate de mai mulți reclamânți, care în unison pretind caracterul insuficient al compensațiilor acordate de instanțele naționale și ineficacitatea procedurilor de examinare a pretinselor încălcări cu privire la neexecutare, executare tardivă și durata excesivă a procedurilor judiciare.

A motivat că, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, instanța urmează să ia în considerație și datele obiective care certifică suferințele și alte circumstanțe probatoare, să se ghideze de jurisprudența CEDO și Recomandarea nr.6 a Curții Supreme de Justiție, conform căreia mărimea prejudiciului moral pentru 12 luni de întârziere este de aproximativ 600 de euro și câte 300 de euro în fiecare perioadă următoare de 6 luni de întârziere, precum și de elementele ce caracterizează noțiunea de termen rezonabil cum ar fi: complexitatea cauzei, comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților și miza (interesul) reclamantului. Reieșind din această recomandare raportată la speță se constată un prejudiciu de 2400 de euro (perioada anilor: 2015-12 luni: 2016-12 luni: 2017-12 luni: 2018-12 luni: 2019-10 luni: Total 58 luni X 50 euro pentru o lună = 2900 Euro).

Prin hotărârea din 06 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de Iurie Leșan a fost admisă parțial, fiind constatată încălcarea dreptului subiectiv al reclamantului Iurie Leșan la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.3-2655/2008, emisă la data de 10 noiembrie 2008 de Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, în perioada de la 01 ianuarie 2015 până la 31 iulie 2019. A fost încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Iurie Leșan suma de 55000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.3-2655/2008, adoptată de Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău la data de 10 noiembrie 2008, în perioada de la 01 ianuarie 2015 până la 31 iulie 2019 și cheltuielile de asistență juridică suportate în legătură cu prezentul litigiu în sumă de 3000 de lei. A fost respins capătul de cerere cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în sumă de 28500 de lei ce constituie plata chiriei pentru perioada 01 mai 2019-31 decembrie 2019 și cheltuielilor în sumă de 234 de lei, ca

fiind neîntemeiat. A fost respins capătul de cerere cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 1500 de lei.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 09 martie 2020, Ministerul Justiției, a contestat cu apel motivat hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri, privind respingerea integrală a acțiunii.

La 17 martie 2020, Iurie Leșan, prin intermediul adresei electronice a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 05 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Iurie Leșan. A fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției, a fost casată hotărârea din 06 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

La 27 ianuarie 2021 Iurie Leșan a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, soluția acesteia o consideră eronată, adoptată cu încălcarea normelor de drept material, care afectează legalitatea deciziei contestate și însuși conținutul unui proces echitabil.

A susținut că atât prima instanță, cât și instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

A menționat că instanța de apel neîntemeiat i-a respins acțiunea, deoarece până în prezent au fost emise mai multe hotărâri definitive și irevocabile în beneficiul recurentului, care au fost executate.

Prin notificarea din 22 februarie 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimațiilor copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost emisă la 05 noiembrie 2020 și a fost comunicată părților prin intermediul adresei electronice la 21 decembrie 2020 (f.d. 198, vol. II).

Astfel, recursul declarat de către Iurie Leșan la 27 ianuarie 2021 este depus în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 02 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat și de a casa integrala decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) al Codului de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Iurie Leșan a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2008, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 ianuarie 2009, pentru perioada 01 ianuarie 2015 până la 31 iulie 2019, încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 2900 de euro cu titlu de prejudiciu moral, suma de 38500 de lei cu titlu de prejudiciu material și încasarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia cu privire la admiterea parțială a acțiunii, fiind constatată încălcarea dreptului subiectiv al reclamantului Iurie Leșan la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.3-2655/2008, emisă la data de 10 noiembrie 2008 de Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, în perioada de la 01 ianuarie 2015 până la 31 iulie 2019. A fost încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Iurie Leșan suma de 55000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.3-2655/2008, adoptată de Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău la data de 10 noiembrie 2008, în perioada de la 01 ianuarie 2015 până la 31 iulie 2019 și cheltuielile de asistență juridică suportate în legătură cu prezentul litigiu în sumă de 3000 de lei. A

fost respins capătul de cerere cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în sumă de 28500 de lei ce constituie plata chiriei pentru perioada 01 mai 2019-31 decembrie 2019 și cheltuielilor în sumă de 234 de lei, ca fiind neîntemeiat. A fost respins capătul de cerere cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 1500 de lei.

În motivarea soluției sale, prima instanță a constatat că, neexecutarea hotărârii constituie o încălcare a dreptului reclamantului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și reprezintă o violare a dreptului subiectiv al acestuia, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a apreciat că, statul este obligat să-l despăgubească.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 05 noiembrie 2020, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În susținerea soluției sale, instanța de apel a motivat că la caz lipsește vinovăția Statului în situația creată și neexecutarea hotărârii judecătorești, această situație fiind generată de lipsa condițiilor indicate de instanța de judecată pentru a fi acordată persoanei interesate locuința socială, cum și în inacțiunile reclamantului, care constatând această situație nu a solicitat instanței judecătorești explicarea modului de executare a hotărârii pronunțate în favoarea sa.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel la examinarea cauzei a aplicat eronat normele de drept material, nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor administrate la actele cauzei și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel.

După cum s-a stabilit, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2008, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 ianuarie 2009 a fost obligat Consiliul mun. Chișinău să-l asigure pe Iurie Leșan împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor art. 42 din Codul cu privire la locuințe (în vigoare la momentul adoptării hotărârii) și conform succesiunii rîndului stabilit pentru astfel de categorii de persoane.

Drept temei pentru emiterea hotărârii respective, a servit faptul că Iurie Leșan, fiind angajat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, a deținut un drept la spațiul locativ în baza art. 35 alin. (1) din Legea cu privire la poliție nr. 416 din 18 decembrie 1990 (în vigoare la data emiterii hotărârii), care prevedea că colaboratorilor poliției li se acordă de către autoritățile administrației publice locale, cel mult după 3 ani de la angajarea în serviciu, iar ofițerilor – cel mult după un an de la numirea lor în funcție, spațiu locativ sub formă de apartament sau casă separată în conformitate cu normele stabilite de legislație.

La 18 februarie 2009, în temeiul hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2008, a fost eliberat Titlul executoriu.

Prin încheierea Oficiului de executare Centru din 25 februarie 2009, a fost primit spre executare Titlul executoriu, cu acordarea debitorului a termenului de executare benevolă.

Colegiul reține că hotărârea Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2008, a rămas neexecutată până în prezent.

Făcând uz de remediul intern în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, prin acțiunea înaintată, Iurie Leșan a solicitat constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Prin Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, a fost instituit mecanismul compensatoriu de reparare a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Urmează a se menționa că prin art. 35 alin. (1) din Legea cu privire la poliție nr. 416 din 18 decembrie 1990 și art. 42 din Codul cu privire la locuințe (în vigoare la data emiterii hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2008), statul a acordat anumite garanții sociale unor categorii de angajați, fiind un element de asigurare socială a acestora pentru exercitarea atribuțiilor de angajat.

Instanța de recurs menționează că anterior, Iurie Leșan s-a adresat cu cereri de chemare în judecată, invocând încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2008, cu solicitarea de a încasa prejudiciul material și moral pentru această încălcare, fiind pronunțate hotărâri în favoarea recurentului.

Totuși, în recursul formulat Iurie Leșan a menționat că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în cadrul examinării cererii de apel și anume că atunci când autoritățile sunt obligate să execute o hotărâre judecătorească și omit acest fapt, poate fi angajată răspunderea statului prin prisma art. 6&1 din Convenție în statul poartă răspundere pentru neexecutarea în termen a hotărârilor judecătorești.

La fel, a menționat că procedura desfășurată în instanța de apel nu corespunde exigențelor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar modalitatea în care a fost examinată cauza în ordine de apel nu poate echivala cu soluționarea efectivă a cauzei.

La caz, a susținut că instanțele judecătorești au elucidat și au dat apreciere numai argumentelor expuse de către intimat, totodată considerându-le întemeiate, nu au fost luate în considerație argumentele și probele invocate de către recurent,

prin apreciere eronată a normelor de drept material, a precedentelor CEDO, precum și a Recomandărilor și Hotărârilor Plenului Curții Supreme de Justiție.

Așadar, instanța de recurs pentru a elucida aspectele abordate, va raporta circumstanțele prezentate la criticile invocate de Nicolae Leșan și va trebui să se asigure că, în cazul de față Curtea de Apel Chișinău, a îndeplinit condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, *în contrast*, Lebedinski vs. Moldova, hotărârea din 16 iunie 2015, § 31, 35 - 36; cauza Nichifor vs. Moldova, hotărârea din 20 septembrie 2016, § 29 - 31).

În conformitate cu art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e) și f) al aceleiași legi, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În cadrul dreptului la un proces echitabil se analizează dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri judiciare de a prezenta instanței observațiile, argumentele și mijloacele sale de probă, coroborat cu dreptul fiecărei părți ca aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv. Cu privire la aceste aspecte, obligația instanței de motivare a deciziilor sale este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea lor.

Conform jurisprudenței CEDO, noțiunea de proces echitabil presupune ca o instanță internă care nu a motivat decât pe scurt hotărârea sa să fi examinat totuși în mod real problemele esențiale care i-au fost supuse, și nu doar să reia pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (cauza Helle vs Finlanda, hotărârea din 19 decembrie 1997). Deși articolul 6 § 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuși din hotărâre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (cauza Taxquet vs. Belgia [MC], nr. 926/05, § 91, CEDO 2010).

În pofida acestor fapte, instanța de apel la pronunțarea asupra argumentelor din apelul depus de Iurie Leșan, urma în conformitate cu prevederile legii să se dedice unei analize efective a temeiurilor, argumentelor și propunerilor de probatoriu în raport cu explicațiile celorlalte părți și probatoriului propus de acele părți, fără a prestabili relevanța acestora.

În cazul de față, instanța de apel a evitat să se expună asupra argumentelor recurentului referitoare la faptul că în cauză este stabilită vinovăția statului pentru neexecutarea hotărârii judecătorești și cauzarea prin neexecutare a prejudiciului material și moral.

Așadar, prin lipsa examinării temeiniciei argumentelor invocate mai sus, în raport cu circumstanțele expuse în cererea de chemare în judecată și în cadrul examinării cauzei, se constată că instanța de apel a dat dovadă de un formalism excesiv în această parte. Or, prin prisma principiului contradictorialității și egalității în arme, instanța de apel era obligată să asigure un echilibru just a intereselor ambelor părți implicate în proces. În esență, motivarea Curții de Apel Chișinău a pus-o într-o situație de dezavantaj pe Iurie Leșan față de adversarul său (a se vedea cauza Donadze vs. Georgia, hotărârea din 7 martie 2006, § 35 -36).

Constatând toate cele relatate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, conturează o opinie tendențioasă a instanței de apel de reținere și însușire a motivării cererii de chemare în judecată, fără a da o apreciere tuturor probelor în ansamblu, fără a răspunde la toate temeiurile invocate de părți, ignorând nemotivat unele afirmații și situații certe sau cel puțin nemotivând prevalarea unor circumstanțe, pe care s-a bazat soluția emisă, asupra celorlalte probe existente la dosar.

În atare situație, instanța de recurs apreciază că recurentului nu i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 § 1 din CEDO, rezultă că recurentul nu a reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considera necesare în vederea apărării punctului ei de vedere (cauza *Bliicher vs. Republica Cehă*, hotărârea din 11 ianuarie 2005, cauza *Cârmei Saliba vs. Malta*, hotărârea din 29 noiembrie 2016, § 65).

În acest sens, Colegiul lărgit reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza *Doorson vs. Olanda*, hotărârea din 26 martie 1996).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază. Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

În acest caz, art. 442 al Codului de procedură civilă prevede că în ordine de recurs nu pot fi administrate probe noi, ceea ce consolidează poziția sus-menționată. Așadar, omisiunea instanței de apel de a aprecia toate probele în ansamblu, precum și de a constata relevanța argumentelor recurentului Iurie Leșan, conduce inevitabil la încălcarea garanțiilor unui proces echitabil, din moment ce argumentele acestuia, într-un mod efectiv, nu au fost analizate.

Prin urmare, ținând cont de faptele din speță, de argumentele părților și de constatările de mai sus, Colegiul judiciar consideră că, la caz, relevanța lor va putea fi supusă unei aprecieri juridice la o nouă rejudecare a cauzei (a se vedea, *printre alte autorități*, cauzele *Kamil Uzun vs. Turcia*, hotărâre din 10 mai 2007, § 64; *Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs. România (Marea Cameră)*, din 17 iulie 2014, § 156).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel pripit a ajuns la concluzia statul nu răspunde pentru neexecutarea în termen a hotărârilor judecătorești, or instanța de apel la examinarea cauzei urma să țină cont de prevederile art. 2 alin. (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care expres stipulează că, prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen

rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

În altă ordine de idei, instanța de recurs mai menționează că, pînă la soluționarea speței în cauză a existat o practică constantă la acest subiect, însă este necesar de remarcat faptul că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului pe cauze similare este în continuă evoluție și anume practica în cazurile în care raporturile de muncă încetează cu beneficiarii de garanții sociale, iar hotărârile de obligare a autorităților de a asigura reclamanții cu spațiu locativ, rămân neexecutate.

Prin urmare, Colegiul reiterează că în situația menționată, instanța de apel urma să stabilească cu certitudine faptul dacă recurentul se mai află în raport de muncă cu Ministerul Afacerilor Interne și dacă mai poate beneficia de garanțiile sociale.

Or, dreptul de atribuire a spațiului locativ este direct legat de deținerea statutului de angajat al instituției care acordă aceste beneficii sociale pe perioada deținerii statutului de angajat.

Astfel, instanța de recurs constată că la examinarea litigiilor având ca obiect neexecutarea hotărârilor judecătorești de acordare a spațiilor locative unor categorii de persoane din cauza eșecului autorităților statului de a executa în termen rezonabil aceste hotărâri, instanța de apel urma să constate dacă Iurie Leșan este deținător a dreptului subiectiv prin deținerea statutului de angajat în cadrul organelor afacerilor interne.

Având în vedere faptul că locuințele de serviciu sunt acordate beneficiarilor pe durata perioadei de angajare, executarea hotărârilor în acest sens este direct legată de menținerea calității lor de angajat.

Din aceste considerente, atît timp cît aceste locuințe nu le sunt acordate cu drept de proprietate, creditorii sunt îndreptățiți la executarea respectivelor hotărâri și la repararea prejudiciului moral și material pentru neexecutare sau executare tardivă pînă la încetarea raporturilor de muncă.

În speță, instanța de apel urma să țină cont și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauzele în care raporturile de muncă ale beneficiarilor de locuințe de serviciu încetează, iar hotărârile de obligare a autorităților de a asigura reclamanții cu spațiu locativ rămân neexecutate.

În cauzele Păduraru, Proțap, Malai și alții vs Republica Moldova, Curtea Europeană a admis argumentul Guvernului, potrivit căruia autoritățile naționale nu mai erau obligate să le acorde reclamanților un spațiu locativ după plecarea acestora din funcție.

Esențial pentru jurisprudență în aceste cauze a fost faptul că însăși Curtea a acceptat argumentul Guvernului că executarea hotărârilor naționale căzuse în desuetudine din cauza circumstanței că reclamanții nu mai dețineau funcții în baza cărora fusese eligibili pentru a fi asigurați cu spațiu locativ.

Din considerentele menționate, și având în vedere faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, incompatibilă cu standardele legalității și temeiniciei unui act judecătorec, omisiuni care nu pot fi corectate de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite

recursul declarat de Iurie Leșan, a casa integral decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să examineze speța în întregime în cadrul unor proceduri noi, în vederea respectării dreptului părților la un proces echitabil, în special, în partea aprecierii juridice a observațiilor lăsate fără răspuns (a se vedea, *spre exemplu* impactul considerentelor instanței de recurs la o nouă reexaminare, cauzele Victor Harovschi vs. Moldova, hotărâre din 18 noiembrie 2008; Dimitar Yordanov vs. Bulgaria, hotărâre din 6 septembrie 2018, § 52 - 53).

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Iurie Leșan.

Se casează integral decizia din 05 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Leșan împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău, executorul judecătoresc Igor Doroftei cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru